

Handläggare
Tony Andersson
Telefon 08-508 27 318**Till**
Stadsbyggnadsnämnden**Redovisning av samråd och ställningstagande
inför granskning av förslag till ändring av
detaljplaner genom tillägg för del av fastigheten
Södra Hammarbyhamnen 1:3 m.fl. (del av Nya
Östbergatunneln) i stadsdelen Södra
Hammarbyhamnen i Stockholm Ä-Dp 2020-03032****Förslag till beslut**

1. Att stadsbyggnadsnämnden godkänner redovisningen av samrådet
2. Att stadsbyggnadsnämnden ger kontoret i uppdrag att ta fram ett granskningsförslag för detaljplanen
3. Beslut i frågan om planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan

Anette Scheibe Lorentzi

Stadsbyggnadsdirektör

Monika Joelsson

Avdelningschef

Anna Lina Axelsson

Enhetschef

SAMMANFATTNING

Planens syfte är att möjliggöra del av Nya Östbergatunneln för att öka kapaciteten av stadens dag- och spillvattensystem inom kvartersmark. Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) planerar att bygga en ny dagvattenledning under mark, benämnd Nya Östbergatunneln. Dagvattenledningen ska gå från SVOA:s anläggning i Sickla, vid Hammarbybacken, förbi Henriksdals reningsverk med ett utlopp i Saltsjön.

Planförslaget sändes ut på samråd under tiden 30 mars till 3 maj 2021. Under samrådstiden inkom 18 yttranden. Alla remissinstanser tillstyrkte planförslaget men framförde synpunkter i sak, framförallt att Stockholm Vatten och Avfall ska följa kommande miljödom från mark- och miljödomstolen vad gäller byggskedet samt genomförandefrågor. Övriga boende framförde i huvudsak synpunkter om påverkan under byggtiden och projektet som helhet i förhållande till naturvärden.

StadsbyggnadskontoretFleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Kontorets sammanfattande bedömning är att de inkomna synpunkterna kan hanteras och studeras vidare i det fortsatta arbetet.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner redovisningen av samrådet och ger kontoret i uppdrag att ta fram ett granskningsförslag för detaljplan samt fattar beslut om att planens genomförande inte bedöms innebära någon betydande miljöpåverkan.

UTLÅTANDE

Syfte

Planens syfte är att möjliggöra del av Nya Östbergatunneln för att öka kapaciteten av stadens dag- och spillvattensystem inom kvartersmark.

Den Nya Östbergatunneln blir en förlängning av dagvattenledningen från Östberga och ska ta hand om dagvattnet från Enskedefältet och Björkhagen. Den nya ledningen gör det möjligt att separera dagvatten från reningsverkets avloppsvatten vilket innebär att orenat avloppsvatten inte släpps ut vid skyfall. Detta är en del av stadens klimatanpassning för framtiden.

Bakgrund

Plandata

Planområdet består av ett flertal delområden utmed dagvattenledningens sträckning som går från Sicklaanläggningen i söder till Henriksdals reningsverk i norr. Planområdet är sammantaget cirka 550 meter långt och 25 meter brett och berör åtta fastigheter. Planområdet ligger under mark på nivåer mellan 13 – 43,5 meter under nollplanet (RH 2000) vilket motsvarar cirka 17 – 97 meter under marknivån.

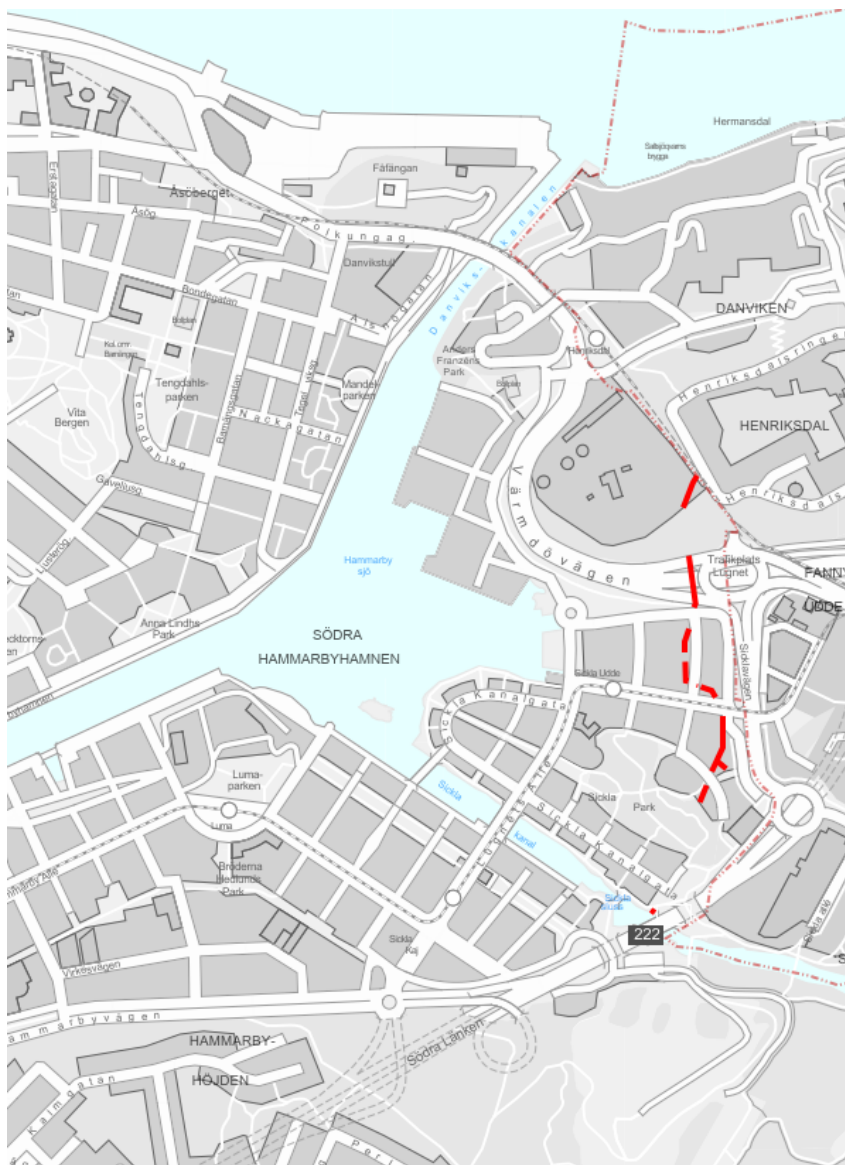

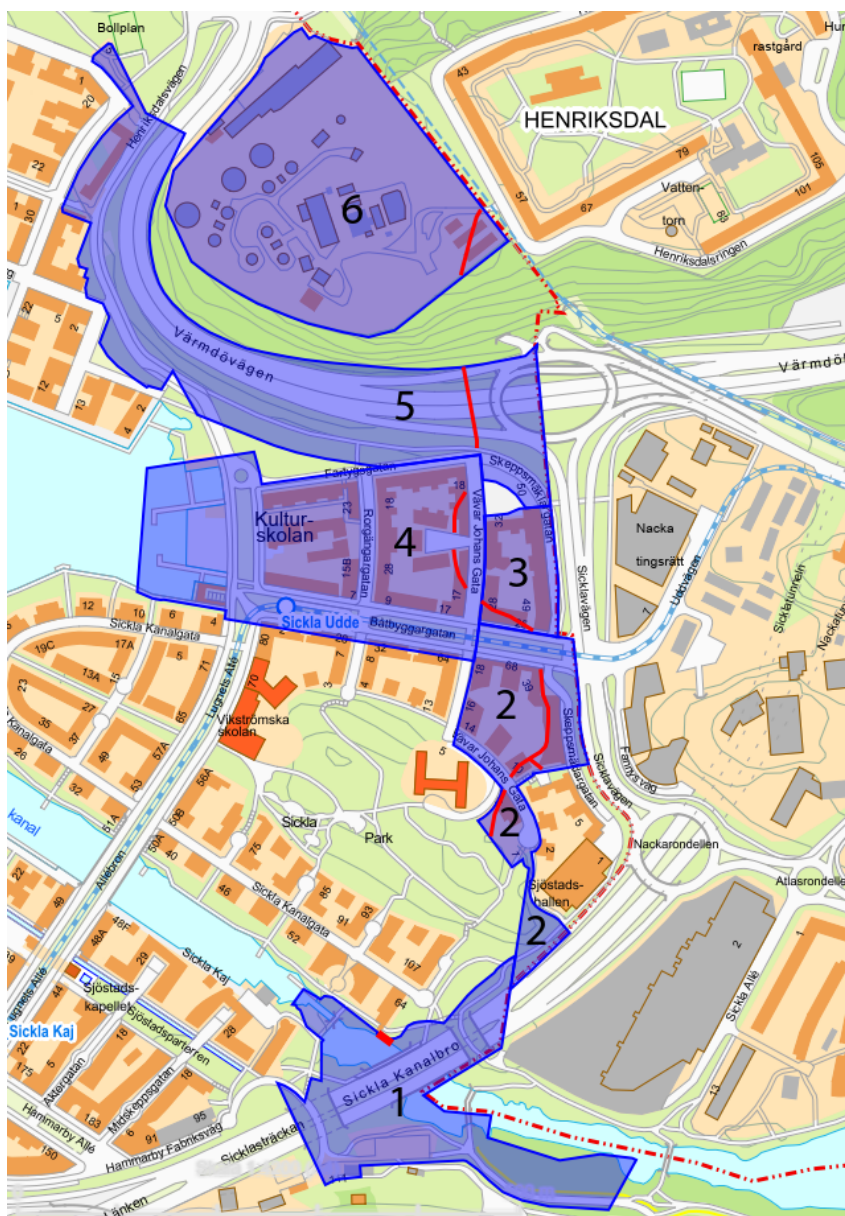
Illustration över det ungefärliga planområdet på kvartersmark (röd markering).

Gällande detaljplaner

Föreliggande detaljplan kommer utgöra en ändring av sex gällande detaljplaner. Detta innebär att gällande detaljplaner fortsätter att gälla i sin helhet tillsammans med denna ändring genom tillägg, se tabell nedan och karta sida 4. Gällande detaljplaner anger i huvudsak motortrafikändamål och bostäder inom planområdet.

Tabellen visar gällande detaljplaner (se karta på nästa sida).

	Plan	Genomförandetid
1	DP 92099A1	Utgått
2	P1999-08783	Utgått
3	P2012-11791	Utgått
4	2003-02068	Utgått
5	5960A	Utgått
6	3925A	Utgått

Kartan visar de detaljplaner som ändras genom tillägg. Röd linje visar den kvartersmark som planläggs.

Pågående detaljplaner i området

Inga detaljplaneprojekt pågår i planområdets närhet.

Markägoförhållanden

Fastigheter inom aktuellt område redovisas i tabellerna nedan.

Planområdet omfattar del av fastigheterna.

Fastigheter	Ägare/tomträttshavare
Forsen 2	Privat ägare
Svallvågen 1	Privat ägare
Svallvågen 2	Privat ägare
Sjön 1 (tomträtt)	Privat ägare
Vågdalen 2 (tomträtt)	Privat ägare
Hammarbyhöjden 1:1	Stockholms stad

Södra Hammarbyhamnen 1:3	Stockholms stad
Södra Hammarbyhamnen 1:37	Stockholms stad

Övergripande beslut och styrande dokument

Översiktsplan

I översiktsplanen framhålls modernisering och utbyggnad av ledningsnät för VA som en stor framtida infrastrukturfråga. Ungefär hälften av ledningsnätet består av så kallade kombinerade system där avloppsvatten och dagvatten leds i samma ledningsnät till reningsverk. För att möta behoven från nya exploateringar och framtida klimatförändringar behöver staden successivt titta på möjligheter till fler separerade ledningssystem. På så sätt frigörs kapacitet i avloppsnätet för anslutning av ny bebyggelse.

I översiktsplanen är delar av planområdet utpekade som område där komplettering för bostäder kan prövas. Någon del ligger redovisat som urbant stråk samt cykelpendlingsstråk. En del av planområdet passerar område som är utpekade som strategiska samband och en del som stadsutvecklingsområde komplettering (närmast Henriksdal).

Riksintresse

Planområdet korsar Saltsjöbanan och Värmdövägen som båda är riksintresse för kommunikation enligt miljöbalken 3 kap. 8§. Riksintressena bedöms inte påverkas av ledningsdragningen då ledningen ligger djupt under marken.

Kommunala beslut i övrigt

Kommunfullmäktige fattade den 15 mars 2019 ett inriktningsbeslut för Nya Östbergatunneln avseende systemhandling och tillståndprocess.

Detaljplanen påverkar inte möjligheterna till utbyggnad av tunnelbanans nya Nackagren. Eventuellt kan en del av tunnelbanan behöva hanteras inom ramen för denna detaljplan.

Ansökan om miljötillstånd

Tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken krävs då huvudledningen och arbetstunnel medför bortledning av grundvatten som rinner in till de olika anläggningsdelarna. Tillståndsansökan för anläggning och drift av Nya Östbergatunneln söks hos mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Det sökta tillståndet för vattenverksamheten hanterar att under bygg- och driftskedet leda bort minimalt med grundvatten och att som skyddsåtgärd eventuellt infiltrera vatten under byggskedet samt att få bygga och fylla ut i vatten. Ansökan hanterar även buller, vibrationer, stomljud och utsläpp till miljön som anläggningen och

transporter medför under byggskedet. Dom beräknas under hösten 2021.

Förstudie

En förstudie utfördes av Stockholm Vatten och Avfall under 2018 med avsikt att ta fram förslag till tunnelsträckningar med beaktande av tekniska krav och samtidigt minimera risker och påverkan på miljö, människors hälsa samt påverkan på tredje part. Det valda alternativet bedömdes utifrån förstudien som det mest fördelaktiga utifrån dessa aspekter.

Nuvarande förhållanden

Stadsbild

Befintlig bebyggelse finns i Södra Hammarbyhamnen och består av modern bostadsbebyggelse och är uppförd i slutet av 1990-talet och början av 2000-talet.

Miljö

Området ovanför dagvattenledningen är kuperat med bergpartier och mellanliggande dalgångar i östvästlig riktning. I söder finns lägre utfyllda områden vid Hammarby sjöstad. I norr når dagvattenledningen Henriksdalsberget. Mellan Hammarby och Henriksdalsberget, vid östra delen av Hammarby Sjöstad och Lugnet, ligger marknivån någon meter ovan havsnivån och genombryts av ett högre parti vid Hammarby kanal och Sickla Park.

Planområdets första del ligger strax norr om Sickla kanal. Precis norr om Sickla Park passerar flera delar av planområdet främst under bebyggd mark för att sedan passera under Värmdöleden. Den sista delen av planområdet når Henriksdalsanläggningen i Henriksdalsberget. Hela planområdet ligger i berg under marken.

Vattenfrågor

Planområdet är beläget inom avrinningsområdet för ytvattenförekomsten Strömmen (SE591920-180800). Strömmen har otillfredsställande ekologisk status och uppnår ej god kemisk ytvattenstatus. Kvalitetskravet för god ekologisk status och god kemisk status är båda satta till 2027.

Grundvatten

Grundvatten i jord förekommer längs dagvattenledningen i både undre och övre grundvattenmagasin. Undre magasin finns i friktionsjord under områden med lera. Övre grundvattenmagasin finns i fyllningsjord eller friktionsjord med underliggande lager av lera. I randzoner av friktionsjord, mellan lerområden och berg, kan kontakt mellan övre och undre grundvattenmagasin

förekomma, där nederbörd kan infiltrera och bilda grundvatten i de undre grundvattenmagasinen. Grundvattennivån beror på tillrinningen av yt- och grundvatten, vilket i sig beror på topografi, jordlagerföljd, bergnivå, vattenavledning, dränering med mera. I områden med friktionsjord kan grundvattennivån ligga lågt, medan det under djupa lermäktigheter kan bildas ett högt grundvattentryck. Det är de undre magasinen som är känsliga för en grundvattenbortledning då det minskar grundvattentrycket och på sikt riskerar att utbilda sättningar i ovanstående lerlager.

Riskfrågor

En inventering av förorenad mark har gjorts inom arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen till tillståndsansökan. Inom planområdet bedöms ledningen inte påverka eller påverkas av eventuella markföroreningar.

Planförslaget

Dagvattenledningens sträckning går både under kvartersmark och under allmän platsmark. Denna ändring genom tillägg ger planstöd till dagvattenledningen genom att en bestämmelse om markreservat för allmännyttigt ändamål för ledningen mellan angivna nivåer läggs till på kvartersmark i de gällande detaljplanerna. På den allmänna platsmarken görs inga ändringar av de gällande detaljplanerna, då marken redan är menad att användas för allmänt ändamål.

Dagvattenledningens föreslagna placering regleras genom planbestämmelse för markreservat på kvartersmark. Markreservatets (dagvattenledning + skyddszon) placering i djupled varierar något längs de olika delområdena. Markreservatets övre del längs sträckan ligger från cirka 13 meter under nollplanet (RH 2000). Detta innebär att berörda fastigheter, se rubrik Markägoförhållanden på sida 4, kommer att få ett intrång av markreservat för allmännyttig underjordisk dagvattenledning från 17–74 meter under marknivå och cirka 25 meter därunder.

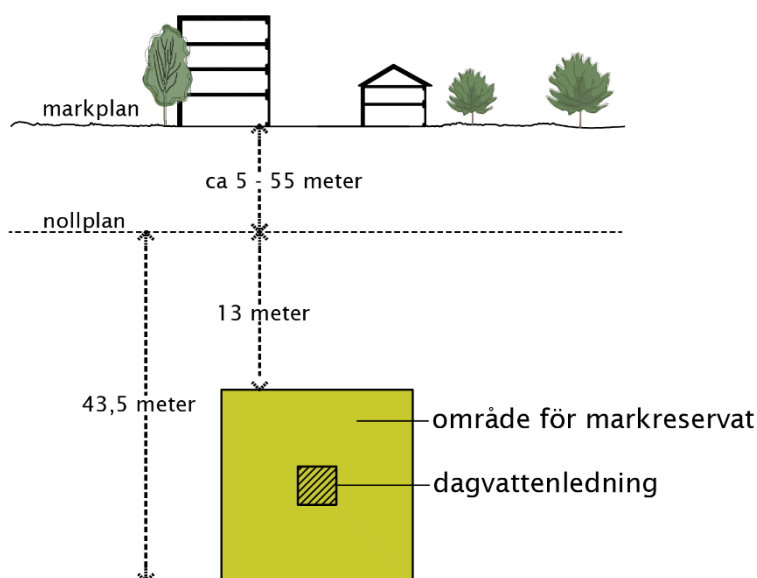
Dagvattenledningen

Nya Östbergatunneln blir en dagvattenledning som ansluter till den befintliga Östbergatunneln vid Sicklaanläggningen. Ledningen kommer transportera dagvattnet, som idag leds från Sickla, förbi Henriksdals reningsverk till Saltsjön, separerat från övriga ledningssystem. Anläggandet av Nya Östbergatunneln innebär att kapaciteten för avledning av dagvatten förstärks och att flödet från Östberga- och Björkhagentunnelnarnas upptagningsområden kan utökas utan negativ påverkan på reningskapaciteten i Henriksdals reningsverk.

Dagvattenledningen är en sprängd/borrad ledning med innermått cirka 4,5 x 5 meter (bredd x höjd). Ledningen består av ett tätt betongrör som alltid kommer vara fyllt av dagvatten. På vardera sidan om dagvattenledningen behövs en tio meter bred skyddszon, se principillustration nedan.

Vid Hammarby sjöstad korsar dagvattenledningen sträckningen för ny tunnelbana. Skyddszonen mellan dagvattenledningen och tunnelbanans skyddszon ligger dikt an varandra. Skyddszonen under ledningen delas mellan Region Stockholm (tunnelbanan) och Stockholm Vatten och Avfall och regleras genom avtal.

Inom område för dagvattenledningen och dess skyddszon (Markreservat för allmännyttigt ändamål) får inga ingrepp såsom schaktning, spontning, borrhning eller liknande ske.

Principillustration över dagvattenledningen. Illustrationen är ej skalenlig (Tyréns).

Planförslagets konsekvenser

En växande stad

Bostadsförsörjning

Ett fungerande dagvattensystem är viktigt för att kunna uppnå en god bebyggd miljö. Nya Östbergatunneln kommer avlasta det hårt belastade befintliga systemet och minska risken för källaröversvämningar. Ledningen är en vidarekoppling av SFAL-tunneln mellan Bromma och Sicklaanläggningen varför Nya Östbergatunneln är en förutsättning för att Stockholms framtida avloppsrening ska kunna driftsättas och Bromma reningsverk läggas ned.

Näringsliv och kompetensförsörjning

Planförslaget innebär att dagvattensystemet kan byggas ut och är en förutsättning för en hållbar utveckling av staden. Planförslaget innebär i förlängning en möjlighet att utveckla och förtäta i stadsdelarna Hammarby, Björkhagen och Skarpnäck med avseende på dagvattensystemet som är en viktig förutsättning för stadsutveckling.

En sammanhängande stad

En socialt sammanhållen stad

Nya Östbergatunneln innebär att stadens dagvattennät i stadsdelen kan underhållas och medför ökad kapacitet vilket möjliggör för vidareutveckling av en mer sammanhållen stad.

Jämställdhet, trygghet och konsekvenser för barn

Planförslaget innebär inga förändringar ovan mark och kontoret bedömer att ledningen därför inte får några större konsekvenser när det gäller jämställdhet, trygghet eller barnkonsekvenser. Det positiva för barn och alla medborgare är möjligheten till en förbättrad ytvattenkvalitet, då projektet innebär möjlighet till minskad risk för bräddning av orenat avloppsvatten.

En klimatsmart och tålig stad

Grön och vattennära stad

I driftskedet av Nya Östbergatunneln sker en förbättring av driftsförutsättningarna i Henriksdals reningsverk och problemet med bräddningar av sammanblandat spill- och dagvatten kommer minska eftersom ledningen är separerad från övriga tunnelsystem. Det kommer inte vara någon skillnad i vattenkvalité på det dagvatten som släpps ut men eftersom bräddningsproblematiken minskar kommer det ge en liten positiv påverkan på ytvattnet. Påverkan är lokal och därför bedöms miljökonsekvenserna för ytvatten som små positiva konsekvenser. Möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormerna kommer inte att påverkas.

Klimat, miljö, hälsa och säkerhet

Möjligheten att uppnå vissa miljökvalitetsmål påverkas positivt av den nya dagvattenledningslösningen i förhållande till nollalternativet (om ledningen inte byggs) medan andra mål inte påverkas alls.

Nya Östbergatunneln avlastar det hårt belastade befintliga systemet och minskar risken för bräddningar av avloppsvatten och översvämningar i Henriksdals reningsverk samt i Sickla vilket minskar risken för övergödning och har positiv inverkan på hav i balans samt levande kust och skärgård.

Ett fungerande dagvattensystem är viktigt för att kunna uppnå en god bebyggd miljö och den Nya Östbergatunneln kommer avlasta det hårt belastade befintliga systemet och minska risken för källaröversvämningar.

Nya Östbergatunneln blir en trycksatt ledning som i driftskedet alltid kommer vara vattenfylld, undantaget är i anslutningen från den befintliga Östbergatunneln där ledningen kommer ha fri vattenyta. Så länge uppbyggnad av sedimentation undviks och det inte är extremt höga nivåer i Saltsjön finns det ingen risk för översvämning i Sicklaanläggningen.

I driftskedet bedöms inget störande buller, stomljud eller vibrationer förekomma.

Inläckage av grundvatten kommer att vara minimalt då ledningen kommer att vara fylld med dagvatten.

Planprocess

Process

Detaljplanearbetet bedrivs med utökat förförande.

Plansamråd för aktuell detaljplan pågick under perioden 2021-03-30 - 2021-05-03. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen. Samrådsförslaget visades i FYRKANTEN i Tekniska Nämndhuset samt på stadsbyggnadskontorets hemsida. Annons om samråd publicerades i DN och SvD onsdagen den 31 mars 2021 och i lokaltidningen Mitt i Södermalm, Hammarby Sjöstad, Södra Hammarbyhamnen lördagen den 3 april 2021. Inget fysiskt samrådsmöte hölls på grund av rådande pandemi.

Samlade synpunkter

Under samrådstiden inkom 18 yttranden. Alla remissinstanser tillstyrkte planförslaget men framförde synpunkter i sak, framförallt att Stockholm Vatten och Avfall ska följa kommande dom från mark- och miljödomstolen vad gäller byggskedet samt genomförandefrågor. De flesta övriga boende framförde i huvudsak synpunkter om påverkan under byggtiden och projektet som helhet i förhållande till naturvärden.

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer genomförandefrågor och höjder att studeras vidare i det fortsatta planarbetet; kontoret föreslår att förslaget ändras så att

genomförandefrågorna förtydligas samt att höjder ses över så att de anpassas efter korsande infrastruktur.

Kontorets sammanfattande bedömning är att de inkomna synpunkterna kan hanteras och studeras vidare i det fortsatta arbetet.

Tidigare ställningstaganden i ärendet

Stadsbyggnadsnämnden beslöt 2020-12-21 i enlighet med kontorets förslag att påbörja planarbete för byggnation av Nya Östbergatunneln i Södra Hammarbyhamnen. I samband med beslutet uttalade stadsbyggnadsnämnden att den negativa inverkan på naturmiljön så långt som möjligt ska minimeras. Vidare lyfte nämnden fram att det är önskvärt att den nya väg som tillskapas i Sjöstadshöjden också används som arbetsväg för projektet. Det är viktigt att minimera arbetsområdets utbredning för att spara så mycket naturmark som möjligt. Nämnden förväntar sig även ekologiska kompensationsåtgärder efter genomförandet.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Inför stadsbyggnadsnämndens beslut om att påbörja planarbetet gjorde stadsbyggnadskontoret bedömningen att detaljplanens genomförande kunde antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. miljöbalken att en miljöbedömning behöver göras. De aspekter där planen kunde antas medföra betydande miljöpåverkan bedömdes vara bortledning av grundvatten och grundvattensänkning.

Efter beslut om att starta planarbetet har ny information visat att risken för bortledning av grundvatten och grundvattensänkning inte berör ledningssträckningen inom Stockholms stad.

Stadsbyggnadskontoret gör därför nu bedömningen att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. miljöbalken.

Miljöförvaltningen och Länsstyrelsen delar stadsbyggnadskontorets bedömning.

Tidplan

Granskning
Godkännande (SBN)
Antagande (KF)

september 2021
december 2021
februari 2022

Planavtal

Planavtal har tecknats med Stockholm Vatten och Avfall för att täcka kontorets kostnader i samband med upprättande av detaljplanen.

**STADSBYGGNADSKONTORETS SAMMANVÄGDA
STÄLLNINGSTAGANDE**

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på en utbyggnad av Nya Östbergatunneln med föreslagen sträckning. Dagvattenledningen är viktig för att möjliggöra för underhåll av befintlig dagvattenledning och för att minimera risken för bräddning av sammanblandat dag- och spillvatten.

Exploateringskontoret och SVOA arbetar kontinuerligt med frågor gällande samordning mellan Nya Östbergatunneln och omkringliggande projekt då arbetsväg, tunnelpåslag och etableringsområde tillhör byggskedet och därmed inte kan planläggas i en detaljplan. För närvarande förs diskussioner mellan SVOA och projektet Sjöstadshöjden gällande ett gemensamt genomförandeavtal som ska reglera projektspecifika frågor mellan projekten men även till exempel ekologiska kompensationsåtgärder, som återplantering av växtlighet på platsen för tunnelpåslag och det tilltänkta etableringsområdet. Vad gäller arbetsvägen som under byggskedet kommer att användas för att bland annat transportera bergskross förs en dialog mellan projekten som kommer fortsätta under granskningsskedet. Arbetsväg, tunnelpåslag, etableringsområde och kompensationsåtgärder hanteras i tillståndsansökan hos mark- och miljödomstolen.

Stadsbyggnadskontoret anser att de synpunkter som inkommit under samrådet är hanterbara.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner redovisningen av plansamrådet och ger kontoret i uppdrag att ta fram ett granskningsförslag för detaljplanen samt fattar beslut om att planens genomförande inte bedöms medföra betydande miljöpåverkan.

SLUT